

GAZETA

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XIX
Nr. 920
Vineri 10 nov.
1967
4 pag 25 bani

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

În dezbateri

DOCUMENTELE PLENAREI COMITETULUI CENTRAL AL P. C. R.

din 5-6 octombrie 1967

Învățămîntul și dezvoltarea economică socială

Documentele adoptate de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. în legătură cu perfecționarea conducerii și planificării activității economice sînt străbătute ca de un fir roșu de ideea sporirii rentabilității și a eficienței în toate sectoarele economiei naționale. Este un imperativ care, fără îndoială, privește nu numai pe cei ce lucrează nemijlocit în sectoarele pur productive, ci și pe noi, oamenii școlii, chemați să ne aducem contribuția la evaluarea și sporirea eficienței economice și sociale a învățămîntului.

O vreme s-a crezut că într-un domeniu cum este învățămîntul nu se poate vorbi de eficiență economică. Întrucît acesta este un domeniu neproductiv, care nu poate fi supus unei analize în perspectivă economică. Această viziune limitată, care reduce analiza fenomenului educativ și a funcțiilor sale doar la funcția social-generală de vehicul al experienței istorico-sociale a omenirii, era posibilă într-o perioadă cînd transformările social-economice, științifice și tehnice erau lente și cu slabe repercusiuni în viața socială, cînd educația era încă, în cea mai mare măsură, un lux, un bun de consum — și un fenomen care numai consumă — privit ca atare și de comunitatea socială respectivă. În aceste condiții finalitatea formării prin școală viza mai ales statutul și prestigiul social al individului și unele necesități de cultivare generate de inclinații personale sau, uneori, de mode școlare ale vremii (astfel, afluxul de elevi și studenți la unele școli și facultăți era de multe ori determinat de asemenea mode și de nivelul social asigurat de absolvirea școlii respective, nu de nevoile sociale și economice ale țării). Fiește că și în aceste condiții învățămîntul avea o finalitate productivă, dar mai limitată și, de aceea, mai puțin observabilă. Din această cauză analiza în perspectiva sarcinilor sale social-economice nu era simțită ca o necesitate.

Astăzi o asemenea analiză este nu numai posibilă, dar și foarte necesară, reprezentînd o cerință a societății moderne în general și a celei socialiste în special. Optica pur teoretică asupra scopului și funcțiilor educației e anacronică și de natură să sărăcească conținutul activității de formare a tinerei generații. În plus, apare și pericolul de a denatura sensul relației dintre educație și dezvoltarea socială, reducînd-o (asa cum se mai întîmplă uneori în manualele de pedagogie existente) la o relație în care se parcurge un singur drum: de la societate spre educație. Se impune depășirea acestei optici printr-o analiză sociologică-economică aptă să reliefeze intercondiționarea complexă dintre dezvoltarea social-economică și educație, contribuția efectivă și nemijlocită a educației la creșterea economică, căile de sporire a productivității actului pedagogic în lumina sarcinilor societății moderne.

Acest imperativ este generat mai ales de marile eforturi care se fac în țara noastră pentru organizarea științifică a activității economice, pentru mărirea rentabilității în toate sectoarele de activitate. Este cert că învățămîntul nu trebuie și nu poate fi scos în afara acestor coordonate, nu poate fi desprins din contextul acestor desiderate majore ale economiei noastre naționale, a căror realizare depinde în mare măsură de modul în care școala se va achita de sarcina sa fundamentală — aceea a formării cadrelor solid calificate, a desăvîșirii capitalului de inteligență umană apt să pună în valoare bogățiile și resursele naturale ale țării. Nu e întîmplător că partidul și statul nostru acordă o foarte mare importanță organizării corespunzătoare a învățămîntului. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., în cuvîntarea rostită nu de mult în fața activului de partid

EMIL PAUN
Catedra de pedagogie —
Universitatea București

(Continuare în pag. 4-a)

Stimulent în activitatea de cercetare

Proiectul referitor la Directivele C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale se impune — prin profunzimea analizei științifice, prin soluțiile pe care le dă — ca un document de importanță majoră, care va contribui în mod hotărîtor la progresul economiei naționale. Acest document confirmă încă o dată caracterul științific al politicii partidului nostru care are la bază cunoașterea aprofundată a realităților țării și folosirea creatoare a legăturilor progresului social și economic.

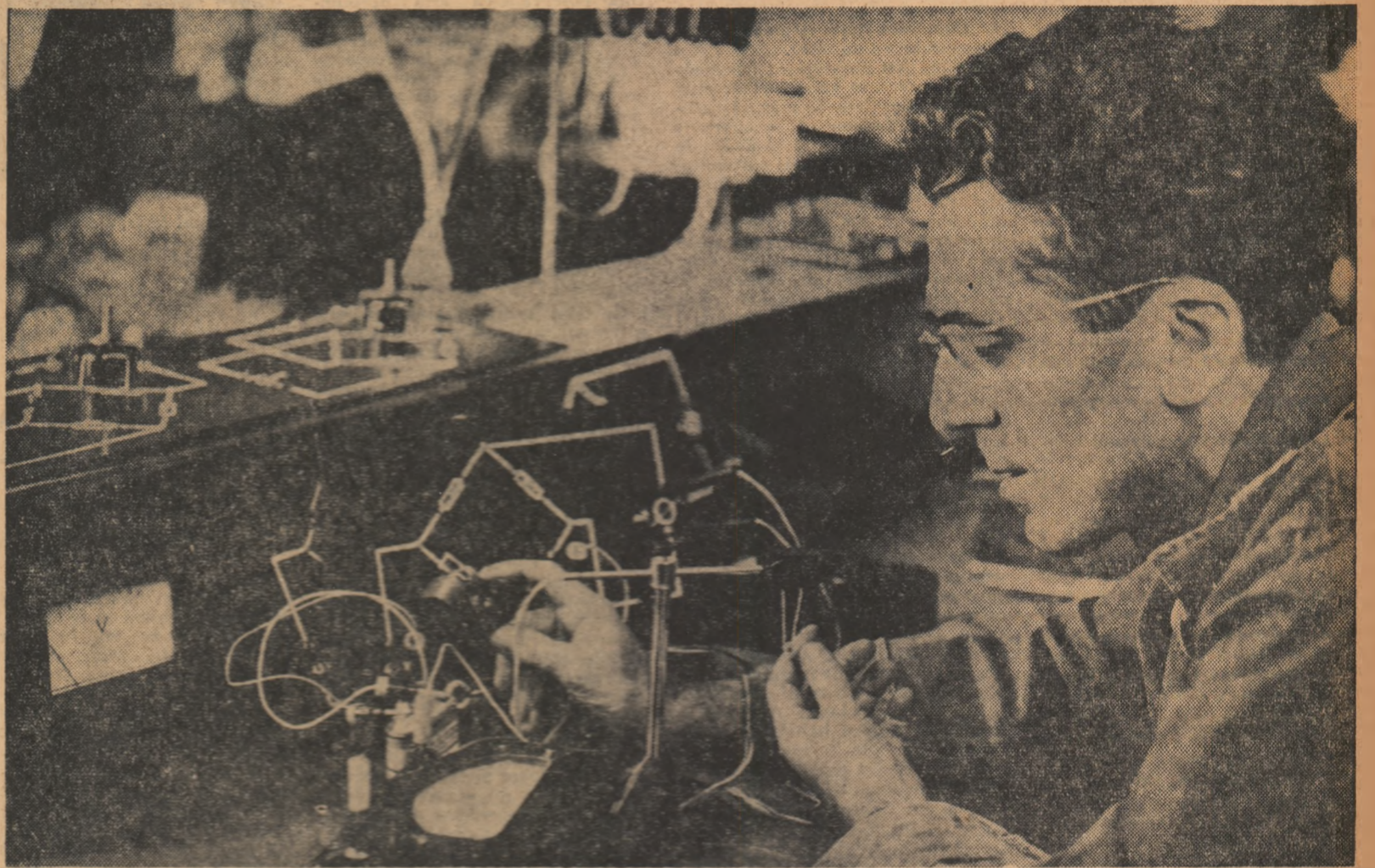
Am studiat cu multă atenție proiectul și găsesc în el un complex de măsuri menite să determine un nou și puternic avînt al forțelor de producție, să contribuie la ridicarea pe o treaptă nouă, calitativ superioară, a întregii economii naționale, la o mai largă punere în valoare a resurselor mate-

riale și a potențialului uman al țării, în vederea progresului continuu al societății noastre socialiste, a dezvoltării ei multilaterale. Proiectul evidențiază în mod deosebit rolul considerabil al cercetării științifice în asigurarea progresului tehnic al economiei moderne. „Cercetarea științifică — se spune în proiect — se integrează în procesul de ansamblu al reproducției sociale, ca una din cele mai importante faze ale acestuia, se încorporează tot mai mult în însăși producția materială”.

Sublinierea rolului considerabil ce revine cercetării științifice reprezintă un stimulent deosebit pentru cercetătorii din învățămînt.

CONSTANTIN GH. ANDREI
lector la I.P.C.D.-Brașov

(Continuare în pag. 4-a)

La Întreprinderea de materiale didactice se fac probele de calitate pentru un nou produs: panoul cu termistori.

Studioul tineretului

Comitetul Sindicatului Învățămînt din Brașov a început organizarea unui studioul tineretului în cadrul căruia vor fi prezentate, pentru elevii și tinerii din oraș, spectacolele muzicale, literare și dramatice. Aceste spectacole, care vor avea loc în sălile fiecărei săptămîni, vor fi interpretate de membrii formațiilor artistice ale sindicatului învățămînt și de elevii din licee și școlile generale.

În cadrul programului studioului vor începe pregătirile pentru spectacolele amagali inchiștii artistului popularului Tiberiu Bredecanu, primul director al Conservatorului „Astra” din Brașov, cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani. În program mai sînt cuprinse spectacolele muzicale „Iacob Mureșan”, „Gheorghe Dima” și „Ciprian Porumbescu”, spectacolele literare „George Topireceanu”, „George Căsbac”, „St. O. Isărescu”, „Liviu Rebreanu”, un spectacol despre începuturile teatrului românesc și un spectacol „Lucian Blaga”, în cadrul căruia vor fi prezentate fragmente din piesele „Mesterul Manole”, „Anton Pann” și „Avram Iancu”.

Formațiile artistice de amatori ale sindicatului învățămînt Brașov au desfășurat a activitate intensă și în cadrul pregătirilor pentru concursul al VIII-lea al formațiilor artistice de amatori, reușind să obțină rezultate valoroase. Prin munca entuziasmată a instructorilor artistici și a celor peste 140 de educatori, învățători și profesori membri ai formațiilor artistice au fost prezentate recent patru spectacole muzicale, cuprinșind coruri clasice și prelucrări de muzică populară, lucrări interpretate de solisti vocali și de orchestra simfonică, selecțiuni din opera „Lăsați-mă să sînt” de Gheras Dendrino.

Apreciind rezultatele obținute, juriul regional a acordat premiul I pe regiune ansamblului de operetă, corului de cameră, orchestrei simfonice și solistei Elena Sandi-Muşat.

VICTOR BIRSAN
președintele Comitetului Sindicatului
învățămînt din Brașov

SUPERFICIALITATEA

Structural lipsită de legitimitate, prin însăși esența ei, superficialitatea este radical și irrevocabil condamnată în contextul vieții socialiste. Asistăm în general la o decizie orientare spre responsabilitate și profunzime în obligațiile profesionale, pe care am putea s-o definim ca pe unul dintre marile imperitive ale actualității românești. Sub acest imperativ, licența superficialității trebuie să debarce.

În domeniul muncii școlare, gravitatea superficialității este sporită prin caracterul specific al profesurii didactice. Există în învățămînt o modalitate a superficialității brută, evidentă — și cu atât mai condamnabilă — este modalitatea profesurii care vine în clasă fără să-și fi pregătit lecția, uneori chiar fără să aibă măcar habar de tema pe care urmează s-o predea. Acest tip se orientează, în general, „pe loc”. Dacă îl slujește memoria, lucrurile sînt foarte simple: „Ce lecție avem pentru astăzi?”, „Predicatul?”, „Predicatul la predat și anul trecut. Așa că dă drumul la bandă: „Ce este predicatul? Predicatul este partea principală de propoziție care...” etc. Dar nu intră în derul nici cînd vorbește de o temă mai puțin cunoscută. Atunci dă un „extemporă” și, în răgazul pe care și l-a creat astfel, parcurge în diagonală textul lecției din manual. Cînd elevii au terminat de scris, are și el lecția gata „pregătită”.

În această formă primitivă, pe care o generează îndeosebi indolența, superficialitatea are mii de fețe. Uneori se prezintă sub chipul abuz și suficient al pălăvrăgălii găunoase, care își are baza în cîteva rudimente de cultură profesională adunate într-o vreme de mult uitată. Alteori ia înfățișarea „recapitulării” improvizate și gratuite, sau a lecției de „morală” constituie ad-hoc, care nu are cu tema lecției curente nici în clin nici în mîncă. Dar vorba cea: „împul trece, lea-fa merge”. Este la fel de superficială dirigențele care se grăbește să-și categorisească elevii drept „leneși”, „râi”, „obraznici”, fără să desfășoare nici o strategie de natură educativă, sau directorul care asistă la o lecție doar cu scopul de a îndeplini o anumită „normă”, pentru ca să se rezume, după aceea, la a consemna în ceva constatări formale și stereotipe — „lecția s-a ținut scopul, cîntă să o fost activizată, la fixare ar fi trebuit să...” cu care sau fără de care lucrurile rămîn exact la fel.

Acesta este genul trist, limpede, fiind echivoc al superficialității. Fiind foarte evident, el poate să alarmeze destul de repede și să determine intervenții operative.

Dar există și o altă modalitate, mai disimulată, mai perfidă, care păstrînd aparența sîrănită, ascunde, în ultimă analiză, același marș al superficialității. Ca în acele bine cunoscute sedințe ale cercurilor pedagogice care „se țin cu regulări-

tate” și unde se prezintă referate pentru a căror alcătuire se consumă mult timp și multă muncă, nu mai că se pierd din vedere tocmai problemele de esență, făcîndu-se în schimb o largă risipă de generalități, de vorbe goale. Sau ca în acele lucrări întocmite cu multă trudă, dar a căror eficiență este nulă, lăsată printre altele, un singur exemplu, pe care ni-l furnizează un referat de la o școală din regiunea Ploiești.

Foarte preocupat de perfecționarea procedurilor utilizate în procesul predării, el analizează „arta fixării cunoștințelor”. Care sînt concluziile la care a ajuns? Reproducem: „Fixarea cunoștințelor nu-i altceva decît o impresiune a reținei fiziologice și psihice a elevului, a materiei conștii din creier prin centrul lui nervos, realizată prin întregul sistem de semnalizare, prin intermediul stimulenților puși în acțiune cu ajutorul diverselor mijloace, metode și procedee ale procesului instructiv-educativ. Aceste mijloace, metode și procedee sînt de lecție care, împreună cu întregul ei aparat ajutător, în fixarea cunoștințelor, constituie instrumentul primordiar al procesului instructiv-educativ”. Ne oprim, obosiți, aici. Lăsînd la o parte turnura sfarditoare a frazelor și încercînd să descifrăm în ele idei nu ajungem să trecem dincolo de limita truismului, a banalității sterile. Ce este mai trist este că autorul e convins că face o treabă și se învîrtește în hățișul frazelor sale inelente fără să-și dea prin mînte că, dacă vrea să aște înfrădăvă ceva, ar fi necesar, mai întîi, să pună mîna pe o carte, două de specialitate, să se documenteze cit de cit serios.

Îată așadar că, deși pare paradoxal, superficialitatea poate fi însoțită adeseori de un mare volum de muncă. Nu sînt rare cazurile de profesori, de directori sau diriginți care alcătuiesc evidente și paravenite, umplu caiete întregi transcriind greșeliile elevilor sau consemnînd evoluția lor și, trăgînd după ei acest urias balast — care, trebuie să recunoaștem, costă un apreciazabil avans de energie — nu reușesc să conștie nici un pas. Este munca în sine, în cerc închis, care nu se vede realizată eficient și nu se vede ridică prin ea. Cel mai adesea, se întîmplă așa: evidențele se fac de dragul evidențelor și nu le ia nimeni în seamă, iar caietele trumșii caligrafiate servesc iluzia autorilor lor că au făcut „o treabă”.

Fie ea mai mult sau mai puțin evidentă, decurgînd din comoditate, din lipsă de pregătire sau dintr-o înțelegere limitată a esenței muncii, superficialitatea nu poate avea decît consecințe negative. Incompatibilă cu vremea noastră, ea este în egală măsură incompatibilă cu etica intelectualului pe care îl numim profesor.

O. BUZESCU

SPORTUL ÎN ȘCOLILE SĂTEȘTI

Există o anume prejudecată și despre prejudecată. O asemenea prejudecată profesată de unele cadre didactice și de unii activiști ai mișcării sportive afirmă că „la sate sportul a pătruns de abia în ultimii ani, iar cei vîrstnici l-au întîmpinat cu adversitate”. Ergo — iată cauza unor rămineri în urmă a sportului școlar la sate.

Realitatea de neîgăduit este însă că diferite „întreceri de voinție” care puneau la încercare forța și îndemnarea sînt tradiționale poporului român, că de multă vreme flăcăii de la sate își măsurau puterile la trîntă sau la strunierea cailor și că oina își cuccerise în mediul rural o mare popularitate.

educare a tinerei generații este necesară.

Apar evidente, în această lumină, actualitatea și oportunitatea măsurilor preconizate de Ministerul Învățămîntului, de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, de Uniunea Tineretului Comunist și de Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport în vederea stimulării activităților sportive în școli, precum și necesitatea aplicării lor integrale în școlile din mediul rural.

De ce s-a acumulat în acest domeniu o răminere în urmă și chiar în prezent traduceră în viață a măsurilor preconizate este lentă, stîngherită și înclăstarea în unele mentalități și situații?

Ce măsuri se impun pe viitor pentru a determina un avînt general al mișcării de educație fizică și sport în școlile satești?

Una din cauzele este lipsa de cunoaștere a activității sportive în școli, precum și necesitatea aplicării lor integrale în școlile din mediul rural.

Antrenament

după ureche

și sporturi „tabu”

O primă constatare vine să întărească ipoteza considerațiilor noastre: acolo unde există preocupare și tragere de inimă educația fizică și sportul se pot impune ca prezențe dinamice în viața școlilor satești. În școlile generale din Vede, raionul Giurgiu, din Curcani, raionul Ottenita, la liceele din Videle, regiunea București, din Topoloveni, regiunea Argeș, sau din

Vinga, regiunea Banat, orele de educație fizică, practicarea sportului au adus o contribuție importantă la desfășurarea întregii munci de educație, la dezvoltarea multilaterală a elevilor. În același timp, aceste activități au prilejuit colectivelor din școlile respective satisfacția regăsită unor însemnate succese competiționale. Asemenea exemple pozitive nu au însă o pondere majoră pe ansamblul școlilor din mediul rural. În foarte multe locuri, cea mai mare parte a drumului rămîne de parcurs de acum înainte. Sfera disciplinelor sportive practicate în momentul de față în școlile de la sate este foarte redusă — handbal, volei, unele exerciții de gimnastică, cîteva probe din domeniul atletismului și cam alît.

În mîinînd unul număr de peste 200 de elevi din 3 școli satești ale regiunii București lista celor 49 de discipline sportive care figurează în programul „Pronoexpress”, le-am cerut să noteze cine din aceste sporturi au avut ocazia să cunoască fie ca executanți, fie asis-

AL CIUCA

(Continuare în pag. a 2-a)

Aplicațiile capitolului : „Șiruri de numere” în domeniul geometriei

Printre elementele de modernizare introduse recent în programele școlare un loc deosebit îl ocupă capitolul „Șiruri de numere”, inclus în cursul de analiză matematică la clasa a XI-a (secția reală). Caracteristic pentru concepția cu totul nouă care fundamentează predarea acestei teme este faptul că o serie de cunoștințe cum sint teorema lui Thales pentru dimensiuni incommensurabile, aria dreptunghiului pentru dimensiuni incommensurabile, volumul paralelipipedului dreptunghic pentru dimensiuni incommensurabile, aria și volumul conului, cilindrului, sferei, și volumul sectorului sferic sunt prezentate ca aplicații ale șirurilor.

Prețea acestor cunoștințe ridică în fața profesorilor de matematică probleme complexe și dificile, cu atât mai mult cu cât ele nu sint tratate în actualul manual de analiză matematică. În cele ce urmează mă voi opri în special asupra celor care pot fi folosite în demonstrația teoremei lui Thales, a ariei dreptunghiului și a volumului paralelipipedului dreptunghic, toate pentru dimensiuni incommensurabile.

Cred că este bine să se pornească de la cunoștințele privind noțiunea de axă, însoțite de elevii la trigonometrie în clasa a X-a și la geometrie analitică în clasa a XI-a. Considerăm o axă pe care am fixat un segment unitar, arătăm elevilor că acest segment poate fi purtat pe axă fie la dreapta originii, fie la stînga ei, de un număr oarecare de ori, obținîndu-se astfel un număr de puncte. Convenim ca punctele din dreapta originii să le corespundă numerelor întregi pozitive, iar celor din stînga numerelor întregi negative. Astfel obținem o corespondență biunivocă între punctele dreptei și numerele întregi pozitive, și negative. Procedăm analog pentru a reprezenta numerele ratiionale pe o axă. Exprimăm numărul ratiional, în forma $\frac{m}{n}$ cu m și n întregi, împărțim segmentul unitate de mai înainte în părți egale și luăm a n -a parte ca unitate de lungime. Purtăm această nouă unitate de măsură la stînga sau la dreapta originii și obținem un șir de puncte cărora le corespund un șir de numere ratiionale. Subliniem că reuniunea dintre mulțimea numerelor ratiionale și mulțimea numerelor iraționale constituie mulțimea numerelor reale și îi facem atenție pe elevi asupra faptului că unui număr ratiional îi corespunde un punct pe axă care împreună cu originea determină un segment ce admite cel puțin o unitate de măsură (segment comensurabil cu unitatea).

În acest moment putem introduce în predare definiția numerelor iraționale, alți în formularea lui Cantor și a lui Dedekind menționînd că ele sînt echivalente. Cu acest prilej reamintim elevilor ce sînt în general două propoziții echivalente și, în particular, două definiții echivalente.

Se pune problema reprezentării numerelor iraționale pe o axă. Vom porni în acest scop de la prezentarea axiomei Cantor-Dedekind. Dacă pe o dreaptă avem un șir de segmente ratiionale toate interioare unul altuia cu lungimile din ce în ce mai mici, atunci există pe dreaptă un singur punct care separă punctele ratiionale ce formează extremitățile din stînga ale segmentelor de punctele ratiionale ce formează extremitățile din dreapta ale segmentelor. Aceste două șiruri converg către același număr corespunzător unui punct de pe axă. În felul acesta precizăm elevilor că între punctele unei axe și mulțimea numerelor ratiionale se stabilește o corespondență biunivocă. Unui număr irațional îi corespunde un punct care împreună cu originea determină un segment ce nu admite nici o unitate de măsură. Acesta se numește segment incommensurabil cu unitatea de măsură. Corespondența biunivocă dintre mulțimea numerelor iraționale și mulțimea segmentelor incommensurabile face ca metoda

definirii lungimii segmentelor incommensurabile să fie aceeași cu metoda introducerii numerelor iraționale. Pornim de la definiția unui șir de numere ratiionale ca limita comună a două șiruri de numere ratiionale, unul crescător și altul descrescător. Vom defini deci și lungimea unui segment incommensurabil ca limita comună a două șiruri de segmente comensurabile, unul crescător și celălalt descrescător.

Considerațiile de pînă acum ne permit să prezentăm în continuare:

1. Lungimea unui segment incommensurabil cu unitatea.
Vom lua AB un segment incommensurabil care are ca suport dreapta (d) și o unitate de măsură oarecare. Presupunem că se cuprinde în AB z_1 ori și nu se cuprinde de $(z_1 - 1)$ ori. Fie A_1 extremitatea diviziunii (z_1) ; și B_1 extremitatea diviziunii $(z_1 + 1)$ (A_1 se află în interiorul lui AB , punctul B_1 se află în interiorul segmentului A_1B_1). Împărțim unitatea de măsură u în zece părți egale. Presupunem că se cuprinde de z_2 ori în segmentul A_1B_1 și nu se cuprinde de $(z_2 + 1)$ ori. Se formează șirurile:

$AA_1, AA_2, \dots, AA_n, \dots$
 $BB_1, BB_2, \dots, BB_n, \dots$

Se arată apoi că șirul (A_n) este monoton, crescător și mărginit; toți $AA_n > AA_1$ și șirul (B_n) monoton descrescător și mărginit; top $AB < AB_1$.

Se precizează elevilor că fiind îndeplinite condițiile de convergență, șirurile sînt convergente. Mai rămîne de arătat, că cele două limite sînt egale. Pentru a dovedi acest lucru se utilizează faptul că termenii celor două șiruri sînt mărginiți și, apoi se trece la limită în inegalități (lucru permis), cînd n tinde către infinit. Se ajunge în urma acestui raționament la concluzia: cele două limite sînt egale. Atragem atenția elevilor că am aplicat și axioma lui Cantor-Dedekind unde $A_1B_1, A_2B_2, A_nB_n, \dots$

sînt segmente ce îndeplinesc condițiile din enunțul axiomei. În urma acestor considerații trecem să definim lungimea unui segment incommensurabil ca limita comună a două șiruri de segmente comensurabile; un șir crescător iar celălalt descrescător.

2. Teorema lui Thales pentru dimensiuni incommensurabile.
Fie ABC un triunghi oarecare cu laturile incommensurabile sau cel puțin o latură incommensurabilă și M situat pe AB (incommensurabilă). Paralela prin M la latura BC taie la AC în punctul N situat pe latura AC . Să demonstrăm egalitatea

$$\frac{AM}{AN} = \frac{BM}{BN}$$

Aplicînd o teoremă studiată la șiruri convergente rezultă că și

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a'_n}{b'_n}$$

Teorema lui Thales fiind demonstrată pentru cazul comensurabil avem:

$$\frac{a_n}{b_n} = \frac{a'_n}{b'_n}$$

Din acestea rezultă că:

$$\frac{AM}{AN} = \frac{BM}{BN}$$

ceea ce exprimă teorema lui Thales, pentru cazul incommensurabil.

3. Aria dreptunghiului cu dimensiuni incommensurabile.
Fie $ABCD$ dreptunghiul respectiv, la care vom căuta să exprimăm arii lungimea și lățimea ca limite comune a două șiruri de numere comensurabile (Așa cum s-a procedat la 1) și fiind o unitate de măsură pentru lungime și lățime și formînd șirurile respective, avem evident inegalitățile:

$$AB'_n < AB < AB''_n$$

$$AD'_n < AD < AD''_n$$

Mai observăm că aria dreptunghiului $ABCD$ este cuprinsă între aria dreptunghiurilor cu dimensiunile AB'_n și AD'_n și respectiv AB''_n și AD''_n . Cînd dimensiunile celor două șiruri de dreptunghiuri sînt comensurabile, avem pentru fiecare: făcînd înlocuiri obținem dubla inegalitate: $AB'_n \cdot AD'_n < ABCD < AB''_n \cdot AD''_n$

Trecerea la limită fiind permisă (ținînd seama de relațiile de mai sus și de faptul că limita produsului este egală cu produsul limitelor, obținem expresia ariei dreptunghiului.

În felul acesta arătăm că aria dreptunghiului cu dimensiuni incommensurabile se definește ca limită comună a două șiruri; un șir format din expresia ariei dreptunghiurilor interioare și un șir format din expresia ariei dreptunghiurilor exterioare. Inegalitatea precizează valoarea limitei comune ca fiind egală cu produsul dintre lungime și lățime.

În felul acesta conținem: aria oricărui dreptunghi (cu dimensiuni sale comensurabile sau nu) este numeric egală cu produsul dimensiunilor sale. Urmind călea mai sus indicată putem afla expresia volumului unui paralelipiped dreptunghic cu cel puțin una dintre dimensiuni incommensurabile. Pentru aceasta pornim de la construirea a două șiruri: unul crescător format din expresiile volumelor paralelipipedelor dreptunghice interioare și celălalt descrescător format din expresiile volumelor paralelipipedelor dreptunghice exterioare. Volumul paralelipipedului dreptunghic va fi limita comună a celor două șiruri și egală cu produsul dimensiunilor. În concluzie: volumul paralelipipedului dreptunghic este egal cu produsul dimensiunilor.

Observații
1. După ce s-a definit în clasă lungimea unui segment incommensurabil și s-a demonstrat teorema directă a lui Thales se poate propune elevilor să schiteze această cale de demonstrație pentru aria dreptunghiului și volumul paralelipipedului dreptunghic cu dimensiuni incommensurabile.

Procedînd astfel reușim să economisim timp, astfel încît să putem prezenta mai mult anumite elemente fundamentale legate de partea introductivă a expunerii.

2. În aprofundarea problemelor prezentate în acest articol se poate consulta cursul de „Analiză matematică” vol. I de acad. M. Nicolescu, cursul de geometrie analitică editat de catedra de specialitate a Institutului Politehnic din București, precum și orice carte modernă de matematică unde se studiază fundamentele geometriei ca de exemplu, „Lecții de geometrie elementară” vol. I de J. Hadamard sau „Traité de géométrie” vol. I de C. Gauthier.

Prof. I. V. MAȘTEI

1) Cantor a definit numărul irațional ca limita unui șir convergent de numere ratiionale. La baza definiției lui Dedekind stă următoarea observație: orice număr ratiional împarte numerele ratiionale în două clase. Într-o clasă sînt numerele mai mici ca alfa iar în cealaltă mai mari ca alfa. Analog se definește și numerele iraționale, cu ajutorul așa-zimutelor tăieturi Dedekind. Definiția prin intermediul tăieturilor Dedekind însă nu este, după părerea mea, accesibilă elevilor din clasa a XI-a.

În timpul liber, elevii din școlă se astrează în jocuri de mișcare... Dar de aici și pînă la desfășurarea unor adevărate activități sportive mai este încă un drum lung de străbătut.

SPORTUL ÎN ȘCOLILE SĂTEȘTI

(Urmare din pag. 1)

sătească din țară baschetul și rugbii nu sînt practicate, deși nu ar fi deloc dificil să se creeze condiții pentru acestea. În lumina acestei situații, însăși perspectiva progresului de viitor în disciplinele sportive amănunțite, a ridicării unei promisiuni numeroase de tineri sportivi talentați, apare în culori destul de puține luminoase.

Mai îngrijorător este însă faptul că elevii din majoritatea școlilor sătești nu dispun de condiții pentru practicarea uneia din sporturile de bază: natașă. În întreaga regiune București, deși aceasta este împiedicată de o rețea de lacuri, eleștee și râuri, iar unele dintre localitățile ei se află pe malul Dunării, există doar două bazine improvizate, pe malul lacului Snagov, puse la dispoziția elevilor pentru învățarea natașii. Este lesne de calculat pentru oricine cîți dintre elevii regiunii, în afara celor care urmează școlii din Snagov, au privilegiul rar de a învăța înotul în cele două săpămîni petrecute în bălăba de vară de la Snagov.

Ne permitem în această privință o paranteză. După cum se știe, deținătorii celor mai multe titluri de recorduri mondiale de natașă nu mărău doar 13-16 anișorii cînd au reușit performanța consacrată. Este firesc atunci să punem întrebarea: oare cîți campioni posibili pierde țara noastră prin faptul că adolescenții excelenți din fizicele nu sînt îndrumați de loc să învețe înotul, sau beneficiază de această posibilitate mult prea tîrziu?

Paradoxele lucruri se întîmplă și în ceea ce privește practicarea handbalului la școlă. Aparent, în această privință există condițiile cele mai promițătoare. Acolo unde s-au creat baze sportive cit de simple există și terenuri de handbal. Totuși, numărul sportivilor ridicat din școlile sătești la această disciplină este mult sub nivelul posibilităților. Lipsese preocuparea pentru asigurarea unei pregătiri sportive capabile să formeze măiestria tinerilor handbaliști, lipsese competițiile cu caracter stimulant, lipsese specialistul în stare să descopere talentele și să asigure dezvoltarea lor pe mai departe.

Unde ni sint entuziaștii?

Un parametru de bază al promovării culturii fizice și sportului școlar la nivelul cîntinelor îl constituie competența și interesul cadrelor didactice de specialitate. În ceea ce privește numărul acestor profesori școlile sătești sînt dezavantajate. Între altele și datorită faptului că într-o serie de școli cu număr mic de clase, în care orelle de educație fizică nu constituie decît jumătate de normă didactică, cadrele respective sînt sortite aparent perpetuu să fie ocupate „în completare” sau prin suplinire. Subliniem, aparent, căci soluții există și în aceste cazuri.

Dar să revenim la o situație presupus ideală, o școală sătească unde orelle de educație fizică și cele de activități sportive sînt predate de un profesor absolvent al Institutului de educație fizică. O asemenea ipoteză transpusă în situația Școlii generale din Copaciu, raionul Drăgășani, nu duce la concluzii pozitive. De ani de zile școala are o profesoare calificată de educație fizică: Aurora Pelcu. Activitatea ei se rezumă însă la predarea în cadrul orelor a cîtorva exerciții, mereu aceleași. Niciodată nu poate fi văzută în mijlocul elevilor, după orelle de curs, antrenîndu-i la diferite jocuri sau întreceri sportive.

„Atașamentul față de misiunea de pedagog este și în privința educației fizice și sportului esențială — ne spune profesorul emerit,

STELIAN PĂUN, șeful secției de învățămînt a Sfatului popular al regiunii București. Sustin chiar că formele de manifestare ale acestui atașament apar evidente mult mai repede decît în cazul profesorilor care predau alte discipline școlare.

Multe ar fi de reținat, și nu vom limita la reperiții platonice, față de unii profesori care la adăpostul diplomei consideră catedra o sinecură. Țin de asemenea să-mi exprim totala dezaprobare față de unii tineri profesori, proaspăt absolvenți, care dezertează în fața unor greutăți, pe care adesea le judecă doar după aparente și părăsesc o muncă vie, promițătoare de mari satisfacții, pentru o oarecare activitate tehnică în cadrul unui club sau al unei asociații sportive.”

Investigațiile întreprinse dovedesc că procentul cadrelor didactice de educație fizică cu studii superioare de specialitate, competente, cu tragere de inimă în muncă — așa cum se arată a fi profesorii Grigore Mirea de la Școala generală din Vedeia, raionul Giurgiu, Ion Griuanu, maeștrul al sportului, de la Școala generală din comuna Curcani, raionul Oltenița, Dumitru Miu, de la Liceul din Titu, Ion Tănase și Marin Lăzărescu de la Liceul din Videle este încă mic. Se impune deci, pentru etapa actuală, într-o mare măsură soluția impunerii selecționării cu grijă a acestora, astfel încît să se asigure oameni cu tragere de inimă, dinamici, dornici să se pregătească, să fie conștienți în mijlocul elevilor, să le formeze dragostea pentru exercițiul fizic, să le călăuzească primii pași către măiestria sportivă.

Ca să faci sport trebuie, să ai unde

Problema bazei materiale pentru practicarea sportului în școli, în localitățile rurale în general, are o însemnătate primordială.

„Majoritatea școlilor sătești din regiunea București — ne spune prof. POMPIIU ZIGLER, inspector de specialitate la secția de învățămînt a Sfatului popular regional — și-au putut încropi o bază sportivă simplă. Este adevărat însă că în afară de cîteva cazuri, ca de pildă cel al școlilor din comuna Căzănești, care au realizat datorită interesului și pasiunii depuse de profesorii de specialitate și a sprijinului primit din partea organelor locale un veritabil stadion săteșc, actualele baze sportive școlare de la școlile sînt limitate la felul practicării cîtorva discipline, și acelea destul de trunchiate. De pildă noi spunem că elevii școlilor sătești au posibilitatea să practice atletismul, dar pista amenajată pentru atletism nu există decît în două locuri în toată regiunea.”

Subestimarea activității sportive de către unii directori de școli, lipsa de interes a profesorilor care predau această disciplină este însă vădită într-o serie de școli generale cum sint cele din Drăgășani, raionul Roșiori, din Gălbinași și Progresul, raionul Oltenița, din Dinești și Brădulești, raionul Răcari în care nu există nici o bază pentru practicarea sportului, a exercițiului fizic în general.

De asemenea, deși unele școli s-au străduit să pună la dispoziția elevilor cite o sală pentru practicarea exercițiilor fizice, dimensiunile acestora și mai ales dotarea ei nu permit desfășurarea unor ore de educație fizică care să capteze efectiv interesul elevilor. Legat de aceasta se pune, desigur,

problema ca atît consiliile de educație fizică și secțiile de învățămînt, precum și fiecare școală în parte, să găsească mijloacele de dotare cu materialele necesare practicării unei game mai variate de discipline sportive.

Concluziile care decurg din situația prezentată mai sus se impun de la sine. Și, să nu uităm, regiunea București este o regiune privilegiată, în care, comparativ, lucrurile stau mai bine.

Propulsarea pe o traiectorie mai înaltă a educației fizice și sportului în școlile sătești este condiționată în mare măsură de o intervenție activă, eficientă din partea direcției de specialitate din Ministerul Învățămîntului, a organelor Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport și a organizațiilor de masă. Pînă în prezent, dincolo de unele indicații programatice și metodice, îndrumarea de către direcția educației fizice și sportului școlar din ministere nu a fost „pe fază”.

Diferențele instrucțiunii și regulamentele elaborate din abundență — și asupra cărora se fac adesea reveniri — țin în foarte mică măsură seama de condițiile concrete de desfășurare a lecțiilor de educație fizică, a orelor de activități sportive și, în general, a sportului în școlile sătești, dovedind o cunoaștere insuficient de aprofundată a realităților din această categorie de școli. Faptul apare evident, de altfel, dacă îl raportăm la procentul mic al depășirilor care au ca principal scop îndrumarea și controlul predării educației fizice și a activităților sportive în școlile sătești întreprinse de inspectorii de specialitate.

Trebuie, printre altele, interzisă în mod hotărît disocierea lecțiilor de educație fizică de orelle de activități sportive care, deși în mod firesc trebuie să intre în preocuparea aceluiași persoane, care predă și educația fizică beneficiază, în multe școli, de un regim bizar fiind distribuite fărîmișat profesorilor de desen, de muzică sau de limbi străine.

Cînd iei mereu fără să pui nimic la loc

Totuși, în ciuda acestor condiții nefavorabile, unii sportivi de performanță s-au ridicat și din localitățile mici, din comunități mici. — As putea enumera imediat numele a cel puțin 10 fotbaliști din echipele diviziei „A” care provin din localitățile regiunii noastre — afirmă — fără ezitare, prof. MIHAI CONSTANTINESCU, vicepreședintele Consiliului pentru Educație fizică și sport al regiunii București. De asemenea alți sportivi și-au început drumul într-o școală sătească. Din acest punct de vedere, trebuie să recunoaștem, activitatea pro-

fesorilor de educație fizică din școlile generale, bineînțeles a celor care pun suflet în munca lor, are o trăsătură oarecum îngrată. Creștii un viitor sportiv pînă la vîrsta de 15 ani, adică pînă în pragul afirmării, iar cînd să te poți mîndri cu rezultatele lui el este „anexat”, ca să folosim un termen delicat, de un club sau o asociație sportivă puternică. Categorie, nimeni nu poate avea pretenția absurdă ca un sportiv care se ridică să rămîna vesnic în localitatea unde a crescut. Dimpotrivă. Ceea ce prindem este ca asociațiile sportive cluburile de renume să se ocupe perseverent de formarea noilor generații de sportivi și în mediul rural. Este știut că în țările unde există sport profesionist, marile cluburi plătesc cu sume impresionante asociațiile sportive mai modeste din care își recrutează unii jucători de performanță. Nu ne gîndim bineînțeles să fim plătiți — dar ar fi nejust să pretîndem pentru colectivele sportive școlare și mai ales pentru cele de la școlile din localitatea natală, să efectuăm demonstrații, să descopere noi talente și să contribuie la formarea acestora.

Desigur, într-o discuție despre sportul școlar și îndeosebi despre situația educației fizice și sportului în școlile sătești nu ne putem referi exclusiv la pregătirea performențelor căci școala nu poate fi privită doar ca o bază de lansare a unor sportivi de performanță. Principala menire a orelor de educație fizică și sport este aceea de a contribui la dezvoltarea fizică armonioasă a elevilor, la atragerea lor în practicarea sportului ca mijloc de dezvoltare a unor calități morale și de voință. Dar exemplul unor țări în care s-a atins un nivel foarte înalt pe tîrîm practicînd sportului demonstrează din plin că există o proporționalitate directă între eficiența activității de masă pe tîrîmul educației fizice și promovarea unor campioni sportivi. Or, ținînd seama de specificul demografic actual al țării noastre, aplicarea unui complex de măsuri pentru dezvoltarea activității sportive în școlile sătești constituie o condiție fundamentală a dezvoltării întregii mișcări sportive.

Un aport mai eficient la descoperirea și creșterea unor sportivi de valoare din rîndul tinerilor din școlile sătești ar putea aduce li-ceele sportive și școlile sportive de elevi, care în momentul de față prospectează în prea mică măsură mediul rural.

În lumina concluziilor investigației noastre, subliniem cîteva cerințe de bază ce se prefigurează pentru viitor:

- Intensificarea creării de baze sportive cu mijloace locale în domeniul rural.
- Asigurarea prin selecția, perfecționarea și îndrumarea permanentă a celor care predau educația fizică, a unui nivel superior de desfășurare a lecțiilor respective și extinderea sferii de discipline sportive practicate de elevii școlilor sătești.
- Elaborarea și urmărirea efectivă de către Direcția educației fizice și sportului școlar din Ministerul Învățămîntului și Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport a unui ansamblu de măsuri vînzînd îmbunătățirea condițiilor materiale și de conținut ale predării educației fizice și a desfășurării activităților sportive în școlile sătești.
- Sprijinirea de către diferite cluburi și asociații sportive a sportului săteșc, prin organizarea și dotarea unor centre rurale de inițiere în practicarea anumitor discipline sportive, conduse de antrenori competenți.
- Liceele sportive și școlile sportive de elevi să prospecteze talentele în mediul rural, creîndu-se condiții ca elevii cu aptitudini deosebite, indiferent de localitate, să poată urma cursurile acestor școli.

RELIETĂ

PE NEGATIV

Cu ghioaga

Potrivit unor dispoziții în vigoare profesorii de la Liceul din comuna Gogoși, raionul Vinu Mare sînt obligați de organele locale să lăcească noaptea de pază prin sat. Pentru ca „răspunderea” să fie deplină, se încheie și un proces-verbal de genul celui pe care-l reproducem mai jos: Proc. verbal. Încheiat azi la: Proc. metalo-chimic Gogoși de noi gest. (indescifrabil) și paznic (urmează numele profesorului cărui i-a venit rîndul să facă de pază). Am procedat primul la predarea și secundul la primirea obiectelor de mai jos. Utile și obloanele au fost încautate și încheie cu lacete — un balot sîmă ghîmpată — una masină de gătit — un pichet de incendiu complet — cisterna de gaze a fost încaută — una ladă de gunoi. Urmează semnăturile.

În scrioarea pe care ne-au trimis-o, cadrele didactice din comuna Gogoși ne spun că s-au oferit să plătească în bani obligația de pază obștească, argumentînd că nu pot să apară noaptea prin sat în cojoc și cu ghioaga, intrucît această activitate este incompatibilă cu profesunea de dascăl. Unii reprezentanți autorizați ai organelor comunale le-au răspuns însă cu „autoritate” că pe ei nu-i interesează educația. S-ar putea, totuși, ca organele ratiionale și regionale să aibă altă părere.

Interpretări reale și false ale adolescenței

În ultima vreme, problemele adolescenței sînt tot mai amplu abordate în presă, în cercetările psihologilor, ale pedagogilor și sociologilor. Se aude tot mai des întrebarea dacă școala, corpul profesoral, cei care cunosc — sau cel puțin sînt chemați să cunoască — particularitățile specifice adolescenței, acționează așa cum trebuie pentru dezvoltarea intelectuală, morală și fizică ale tinerilor aflați la vîrstă ei.

Implicațiile receptivității față de nou

E bine să precizăm că nici o școală, fie ea cît de ideal organizată, nu va putea monopoliza toate mijloacele de influențare educativă. Educația a desăvîrșit viața însăși, și acțiunea ei începe încă de cînd adolescentul se află pe băncuța școlii. Noi, profesorii, arătăm elevilor ce este bine și ce este rău, îi ajutăm, prin discuții și exemple, să-și însușească o anumită conduită, îi învățăm să se manifeste în concordanță cu normele eticii sociale.

În mod firesc, ei au alte preferințe și preocupări decît cele pe care le-am avut noi la vremea noastră. Neînțelegînd însă cît nimic pe vremea noastră, sub durată timpului, identici, unii profesori se arată nemulțumiți și chiar îngrijorați. Școlind că adolescenții de azi „nu știu să-și folosească libertatea”, ei suspină cu nostalgia după vremurile tinereții proprii. Cu încredere de leit-motiv se aude observația: „Nu pot să-l înțeleg pe tinerii ăștia. Nu pricep unde vor să ajungă. Apare, în consecință, un soi de scepticism pedagogic, mîrturisit ori nemîrturisit, o insuficiență încredere în resursele școlii, în realitate foarte mari. De aici apăsătoare repetate pentru instituirea unor noi mijloace coercitive, care să fie cît mai drastice posibil.

Poate, într-adevăr, că interdicțiile și sancțiunile prevăzute în regulamentul școlar sînt discutabile sub raportul practic al eficienței. Dar a ne sprîmîi acțiunea pedagogică pe amenințări și pedepse, a ne lăsa în falsă iluzie că prin forța de constrîngere a unor prevederi regulamentare vom înlăstura unele obiceiuri ale tinerilor înseamnă o abdicare de la menirea și profesia noastră.

de pedagog. Și, mai ales, a-l judeca pe adolescentul de azi prin prismă celui de acum cîteva decenii înseamnă a nu ține seama de dinamica vieții, de contextul de influențe la care e supus. Motivul, e timpul ca mijloacele de educație să fie scoase de la remorca prejudecăților. Ar fi de dorit să se audă tot mai des afirmația pe care acum aproape că nu o auzim din gura pedagogilor: „Eu îi înțeleg pe adolescenții de azi”.

Sensibilitatea și curiozitatea adolescenților e mereu deschisă către fenomenele existenței sociale, către ceea ce apare nou. Dar receptivitatea lor față de realitățile inconjurătoare nu a privită de pedagogii în toate implicațiile și consecințele ei, nu e apreciată întotdeauna cu suficient realism. Semnificativ în această privință mi se pare atitudinea pe care am întâlnit-o la unii profesori cu prilejul banchetului ultimei promoții de absolvenți. Maniera și ritmul în care dansau aceștia nu numai că au surprins, dar au determinat chiar un sentiment de stîmțenie. Firește că noi, adulții, eram străini de gustul lor, de dansurile lor, de muzica după care dansau. O dirigență, aproape constantă, ne-a întrebata dacă am văzut asemenea vacarm și dacă n-ar fi cazul să intervenim. I-am răspuns că tinerii s-au manifestat într-o ipostază mai puțin cunoscută nouă, dar n-au comis nici o indecență. Pur și simplu s-au distrat din toată inima, s-au simțit în largul lor.

Între interdicție și explicație

Cu voia sau fără voia noastră, dansurile moderne, muzica ușoară, moda vestimentară sînt fenomene care există și care exercită o mare putere de atracție asupra tineretului. Dacă școala le ignorază și le repudiază, cum își va putea exercita influența asupra discernământului și gustului adolescenților? În nici un fel. Dacă perceperea deschisă a lumii moderne de către adolescenții ne pune pe gînduri, dacă apelarea lor perceptivă e considerată pericol social, dacă preocuparea lor pentru a fi „la modă” o considerăm sinonimă cu răul, avem toate motivele să ne îngrijorăm. Nu este cazul să interdicem elevilor noștri să danseze, nu trebuie să ne transformăm, la reu-niile lor, în niște poliziști, să condamnăm interesul lor pentru muzică

ușoară și vedetele sale, dorința lor de a se îmbrăca la modă. Important este ca aceasta să nu devină principala lor preocupare, ca ei să nu-și facă un ideal, un model din cutare sau cutare vedetă a muzicii ușoare sau a ekranului. Și, mai ales, important este ca ei să nu creadă că ar fi modern, ar fi în consensul vremii tale, se reduce doar la a cunoaște dansurile la modă și a purta „blue-jeans”. Aceasta ar fi un lucru într-adevăr periculos.

Dintre cauzele insucceselor în educația adolescenților, două mi se par demne de semnalat. Pe de o parte, insuficiența comprehensiunii a unor pedagogii față de întregul complex al influențelor ce se exercită asupra adolescenților și pe de altă parte, golurile, hiatusurile din sistemul muncii educative, cum ar fi: neluarea în seamă a particularităților psihologice, a tendințelor și preocupărilor vîrstei, lipsa unei metodologii melo-dice, a adecvării metodelor la cerințele mereu noi ale vieții.

Se știe că în unele țări conflictul dintre generații ia forma unor manifestații de grup, ostentative brutale. Nonconformismul strident al „beatnicilor” e un fapt cunoscut. Moda „beales”, moda „hippi” cîștigă acolo tot mai mult teren, ajungînd la proporții de frondă. Ecările acestor manifestații ating și la elevii noștri, pe calea filmelor, a televiziunii, a revistelor ilustrate etc. Dacă în loc să dăm explicații logice și verosimile vom respinge totul „a priori”, nu numai că nu vom satisface curiozitatea elevilor, dar nu-i vom convinge cîtui de puțin.

Venind vorba de o altă problemă în recenta plenară a activității U.T.C. din școala noastră, le-am arătat celor de față că reacțiile de primitivism ale tineretului din occident, îmbrăcămînta rudimentară și ridicolă, părul lung, neglijența voită în finuțate și niște forme de protest împotriva ordinii sociale nedrepte. Încercările conștiente de a curăța aspectul social al vîlului înselător al moralității burgheze, o parte a tineretului îi contrapune excentricitatea, ca formă a refuzului de a accepta ordinea dată. Dacă acest tineret nu a găsit calea unei lupte serioase, eficiente, și eșuează în anarhism grațios, iar protestul se transformă în caricatură. Adevăratul protest este acela al tineretului care luptă alături de clasa muncitoare, care refuză să participe la mîrcălele din Vietnam, care se află în rîndurile manifestațiilor împotriva persecuțiilor rasiale.

— Dar moda „beales” de la noi? — am auzit o întrebare din sală, referitoare la faptul că și pe străzile noastre au apărut oțvira reprezentanți hibridi ai acestei mode. Discuțiile purtate înainte i-au făcut pe elevi să înțeleagă că la noi nu poate fi vorba decît de o imitație grațioasă. Cei care îl imită pe „beatles”, nici nu știu, de fapt, ce imită.

Nici unul nu poate da un răspuns plauzibil dacă e întrebata.

Iată de ce cred că, înainte de a interzice, trebuie să explicăm. În condițiile societății noastre în care există o opinie sănătoasă de masă și un nivel ridicat de conștiință cetățenească, tineretul înțelege însă asemenea probleme și o dată ce le înțelege, știe să se comporte așa cum se cuvine.

În ce constă

marea artă a educatorului

În condițiile actuale, funcția educativă a școlii crește, rolul ei trebuie să se exercite cu folos sporit pe o arie tot mai largă. Aceasta cere după părerea mea, ca educația să capete un caracter practic menit să ușureze integrarea socială a tinerilor. Nu e vorba desigur de a introduce noi discipline, de a organiza un surplus de activități, cîci educația practică nu se suprapune celei teoretice, ci este componenta aceleiași unități. Școala, în general face mult, dar ceea ce face trebuie să așeze pe baze mai noi, mai moderne pentru a realiza educația ca proces unitar, înțelegînd prin aceasta concordanță între concepție, scop și mijloace educative.

Doi procedee folosite de dirigenții școlii noastre mi se par în această privință demne de relevat: o ancheta de opinii și discuția „pe viu”. Sondajul opiniei colectivului de elevi pe marginea unor cazuri oferite de viața clasei, dirigenții au posibilitatea să afle ce gîndesc elevii, ce gusturi și interese au. Le revine, folosirea opiniei colectivului ca mijloc de influențare educativă poate avea rezultate incomparabil mai bune decît verbalismul, decît sfaturile „moralizatoare” ale dirigenților și, nici vorbă, decît mijloacele de constrîngere. Nu e mai puțin adevărat că și îngăduința, toleranța față de „micile abateri”, față de capriciile adolescentului, școlite, noi-viții copilărești, sînt la fel de dăruitoare ca intoleranța rece. Dragă și grija preventivă, la care adolescentul e foarte sensibil, îl ajută pe educator să-și apropie și să acționeze asupra lui eficient. Important e să se stabilească acel sentiment de încredere în educator, pe care — de ce să n-o spunem — se pune încă destul de puțin pret în munca educativă. Tocmai din această cauză gresim adesea, pripindu-ne în judecări, în etichetări, lăsîndu-ne derulați de aparente. Utilind că adolescentul este sensibil la acțiuni îndreptate, cînd îl pasionează meritele fizice ale omenirii, cînd îl entuziasmează devotamentul pentru o cauză înaltă, nu luăm suficient în seamă și nu dirijăm către obiective concrete această generozitate a dăruirii, această aspirație a

adolescentului către fapte durabile, către adevăruri solide. Așa se întîmplă că mulți tineri capabili de fapte îndrăznețe, de inițiative creatoare, se opresc din drum și pierd încrederea în forțele lor, pentru că nu li s-a dat la timpul potrivit posibilitatea să se afirmе.

Se întîmplă adesea ca acțiuni interesante să rămîna pe hîrtie, în planurile dirigenților sau ale organizației U.T.C., dacă nu eșuează în formalism. Cîte obiective frumoase nu așteaptă închise în copertile cîrțelor și cîte ore de dirigenție nu se irosesc în vorbe, în rutină didactică, în improvizații penabile cu care se omoară timpul! Și ne mai plîngem că nu avem timp! Și ne mai mirăm că elevii opun rezistență atunci cînd trebuie să participe la unele manifestații artificiale, neactive, organizate în forme bune pentru cei trecați de mult de vîrsta entuziasmelor juvenile!

La o întrebare menită să sonda opinia tineretului din școala noastră în vederea alcătuirii planului de activități extrascolare, mulți dintre ei au propus dezbateri deschise, „ca între prieteni, nu oficial”, pe teme actuale din diverse domenii. „Sînt atîtia lucruri noi pe care dorim să le cunoaștem — au spus elevii. Despre noua roman, despre teatrul absurdului, despre diferite curente în artă, asupra cărora nu sîntem informați cîtui de puțin”. Ei au propus să discutăm despre „modă” și „modern”, pentru cî mulți înțeleg gresit aceste noțiuni, despre ce înseamnă originalitatea și imitația etc.

Se știe că majoritatea adolescenților sînt preocupati de propria lor formare, și poate cea mai pregnantă trăsătură a acestei vîrste este năzuința, dorința de a se vedea independent. Așa se explică de ce adolescentul nu mai consimte să fie „dădăci”, „tutele”. El vrea să participe în rînd cu adulții la viață, vrea să fie util și important. Din păcate, tocmai această tendință de ieșire de sub tutelă nu este înțeleasă întotdeauna așa cum trebuie de pedagogii și de părinți, ea fiind gresit și simplist considerată.

A și în fiecare moment să mențiem la adolescentul acesta plin de contradicții și instabilități echilibrul între solicitările prezentului și interesul față de propriul lui viitor este după părerea mea, marea artă a educatorului, secretul succesului muncii sale. Cunoșcînd profund specificul adolescenței și mînuind cu precizie, cu tactul cuvenit, mijloacele educative ce ne stau la dispoziție, îl vom ajuta pe elevii noștri să devină oameni înțelegători, să-și realizeze mai frînz, în viață, visurile îndrăznețe ale adolescenței.

Prof. ZINA SIRBU
directoarea Liceului „M. Eminescu”
București

„Factorul timp și activitatea profesorului”

În cadrul discuției intitulată „Factorul timp și activitatea profesorului”, publicată în Gazeta Învățămîntului nr. 914 din 29.IX.1987, unii dintre participanții sponca că fîcderua dintre noi i se cer încă prea multe acțiuni și lucrări inutile, enumerate printre acestea și actuala formă a planurilor calendaristice. Sînt cu totul de aceeași părere și eocotesc că gresesc mult unii lucrători din cadrul organelor de învățămînt care au ajuns aproape să fatizizeze documentele respective.

Dar se poate cere lucrăți fără asemenea planuri? Evident, ne putem aștepta, într-o casă de situație, ca unii profesori să se oprească mult la anumite teme și la fiiele anului școlar să se trezească cu o bună parte din materie neparcursă, pe cînd alții, prec „hamlet”, ar termina prea devreme. Desigur, și într-un caz și în altul învățămîntul este păgubit. Deci este nevoie de o planificare calendaristică. Dar ce fel de planificare, de vreme ce se vede clar că actuala formă este greoaie și adesea ineficientă? Trebuie găsiți ceva mai simplu, mai ușor de mînuit.

Iată două posibilități. Una ar fi ca în programele școlare, să existe, necompletată, o rubrică în care profesorul să înscrie data la care va efectua fiecare lecție prevăzută. Este o formă simplă de planificare și cînd singur inconvenient ne pare faptul că, pe lângă manual, profesorul ar fi nevoit să umble mereu la el cu programa analitică.

Un procedeu de planificare destul de simplu și eficient am învățat pe vremuri la școala normală: la început de an școlar, lucrînd cu programa, calendarul și orarul, se trece pe manual, în dreptul fiecărui titlu de lecție, data la care se va ține acea lecție. Să luăm, bunăoară, lecțiile de anatomie și fiziologie la clasa a VII-a. Aici sînt prevăzute cîte două ore pe săptămîină, pe care orarul le situează, să spunem, luni și vineri. Pe manual vom nota, lângă titlul lecției „Obiectul și importanța anatomiei”, data de 15. IX. lângă titlul lecției „Așezarea și forma organelor” data de 18. IX și așa mai departe. Vom menționa, tot aici, și la care termen vom efectua lucrările de laborator. La sfîrșitul unor capitole și la sfîrșitul manualului vom preciza datele recapitulărilor trimestriale și finale. În talul acestor planificări încercăm de a mai fi o picșă de dosar. Ori de cîta ori deschide manualul profesorul poate vedea dacă este la curent cu materia sau nu. Mai simplu și mai eficient decît așa, nu vîd cum ar putea fi.

Planificarea „în sine” nu are nici o putere magică, care să influențeze în bine mersul învățămîntului, ea este doar un instrument de lucru. Așadar, forma cea mai simplă este și cea mai bună.

Prof. Vasile BOCA
comuna Botoșana, raionul Gura Humorului

Aș dori să interviu cu cîteva exemple în discuția cu privire la „Factorul timp și activitatea profesorului”.

Țin să alin dintr-un început că sînt pentru reducerea birocrăției pedagogice, care macină stîrile forțele învățătorilor și profesorilor. Numai în acest fel timpul acordat activității de creație desăvîrșită de corpul didactic poate să devină preponderant. În cazul meu personal, ce balast reprezintă formalitățile scriptice. Pe lângă activitatea de profesor, de dirigenție și comandant de detașament, sînt responsabil al comisiei metodice, bibliotecar școlar și membru în comisia de impiedicare. Se poate spune că nu sînt aglomerat față de alți colegi. Totuși, am de făcut 16 planificări calendaristice pentru patru clase, la lectură și gramatică, plus două planificări la istorie pentru clasa a V-a. Mai sînt apoi de efectuat planificări la dirigenție (planificarea anuală, trimestrală și planuri pe ore), planificarea activității lunare la detașamentul de pionieri, la comisia metodică umanistă, planificarea ședințelor cu părinții și întocmirea tematicii lectoratelor cu părinții, planificarea muncii în cercurile de elevi etc. Fără exagerare trebuie să spun că, în unele perioade, aceste activități scriptice îmi iau, în medie, cîte 30 de ore pe săptămîină. Cînd să mai tacă treburile propriu-zise, pe care le planific?

Prof. Al. BLAGHĂ
comuna Seles, raion Ineu
reg. Crișana

Pe parcursul anchetei „Factorul timp și activitatea profesorului” s-au spus multe lucruri interesante. Mă declar integral de acord, îndeosebi, cu cei care susțin necesitatea de a îngrădi birocrăcia pedagogică.

As vrea să atrag încă atenția, în cele ce urmează, și asupra unui alt aspect. Pîntu a avea „acoperite” în ceea ce privește păstrarea evidenței tuturor celor 48 de ore care se cer efectuate săptămînal de membrii corpului didactic, directorii unora dintre școlile din Arad, pe lângă faptul că au reintrodus codica de activități metodice, culturale, educative etc. îl obligă pe profesori să consemneze în caietele lor, ca și într-o codică specială, conținutul celor discutate cu părinții, conținutul unor activități extrascolare etc. După părerea mea, această este o formalitate birocratică.

În multe școli se mai pretinde — lucru de altfel semnificativ și în discuția publicată în „Gazeta Învățămîntului” — ca laptele constatare la interesanțele să fie rezumat într-o „altă codică specială”. Or, fiecare profesor își notează diferite aspecte ale lecției într-un caiet personal. De ce atunci alția birocrăcie?

Prof. GH. I. CAPITAN
Arad

Oră de topografie la Liceul agricol din Iași.

Dacă materialul didactic ar putea să umble singur...

Am vizitat mai multe magazine cu material didactic ale unor staturi populare. Coborînd treptele spre prima dintre ele ne facem secoltea că nu vom avea de vădit prea mare lucru, presupunînd că magazinul acesta este totuși un loc de tranzit. Materialele didactice utile școlii nu au ce zăbovi prea mult aici. Locul lor firesc este în clase, în laboratoare, acolo unde prezența lor este absolut necesară. Cel mult se pot găsi la magazine unele mici rezerve, unele materiale refuzate cu bună știință pentru utilizarea unor școli care urmează a se da în folosință sau — dacă ar exista — piese de schimb pentru unele aparate de laborator care în prezent stau stricate.

Dar... Iată ce privesc ni s-a prezentat ochilor la Satu Mare, după ce ușa magazinului sfatului popular al orașului a fost dată în lățur. Cum să vă spunem? Totul — clauză peste grîmadă. Rafturile cu cărți și sint gata să se năruie. O stivă de cutii pe care scrie „rafturi” se ridică în mijlocul magazinului, incurcînd toată circulația. Oare inspectorul Grigore Ilu, care răspunde în cadrul secției de învățămînt de materialul didactic o fi fost vreodată pe aici? Dacă a fost, cu atît mai rău. Rău, de altfel, și dacă n-o fi fost. N-am putut însă lămuri această problemă pentru că, deși l-am căutat cu insistență, n-am izbutit să-l întîlnim în ziua vizitei noastre.

Printre tulumbele de la paza contra incendiilor și țîrgile sanitare am încercat să dăm de urma materialului didactic. N-a fost greu, pentru că el se afla răspîndit — sau mai bine zis risipit — peste tot. Cum tocmai tîrgem de la Școala generală nr. 10 din oraș, unde cadrele didactice își exprimaseră necazul că nu dispun de hîrți ale României, pe care le solicită de mai mult timp, am întrebat dacă ele există în magazin. Există. În colțul de după ușa am descoperit 29 de bucati. (Ulterior am aflat că harta a fost tipărită într-un tiraj de 100.000 de exemplare, dintre care 15.000 se află încă la baza de desfacere a Ministerului Învățămîntului, așteptînd să fie solicitate de secțiile de învățămînt.) De ce stau hîrțile aici, în magazinul secției, și nu sînt în școli? În cursul raidului nostru de multe ori ne-a fost dat să-i auzim pe directori, plîngîndu-se că secția de învățămînt nu le repartizează material didactic, iar la secția argumentîndu-ni-se că școlile nu vin să-și ridice materialul la timp. Păcat că materialele didactice n-au picioare, că dacă ar avea, poate s-ar duce singure acolo unde le este locul...

Probabil că precolarii sînt mîreni au nevoie la grădiniță de jucării instructive. Sînt în magazine 174 de bucati. Școliarilor din clasa I leor fi trebuind calculatoare cu bile. Și din acestea există în magazine. Așa cum există și diapize, și muleje, și planșe... Cum spunea, în mod deosebit ne-a atras atenția grămadă de pachete nedesfăcute care se aflau depozitate în mijlocul magazinului. De cînd sînt depozitate aici? N-am reușit să aflăm. — În tot cazul, ne spune magazinierul, dinainte de luna mai, cînd am luat în primire magazinul, eu le-am găsit aici...

Cum le-a găsit ei încă în anul școlar trecut, așa le-am găsit și noi acum, cînd mous am a început de mult. Sînt diapozitive, truse de corpuri geometrice și truse de corpuri mecanice. Într-un studiu didactic noi materiale didactice noi moderne, mult așteptate, în școli. Fără a mai vorbi despre faptul că în toate s-au investit fonduri însemnate, care acum stau nefructificate.

Situații asemănătoare am întîlnit și în alte părți. La Tg. Lăpuș zac în magazine 3 cutii cu alfabetare din material plastic, valorind peste 4.000 de lei, electroscop, dilatometre, truse, muleje pentru zoologie și pentru anatomia și fiziologia omului, globuri terestre etc. Au sosit aici încă din vară și aici au rămas în magazine Sfaturile populare și raionului Satu Mare așteptînd cam de mult să fie difuzate în școli aproximativ 1.000 de diapize și o importantă cantitate de discuri pentru studiul limbilor străine.

Am întîlnit însă și situații diferite. La Dej, de exemplu, se află o magazie în care domnesc ordinea, curățenia chiar. La scurt interval după

sostrea materialelor didactice, acestea sînt difuzate în școlile orașului și raionului. Aici însă ai impresia că ești într-o bibliotecă. Rafturile sînt pline, înfășurate de fel și fel de registre. Nu s-au difuzat încă documentele școlare? Cei de față — cîțiva profesori din școlile raionului — ne asigură că încă de la începutul anului școlar secretariatele au fost aprovizionate în această privință cu tot ce le trebuia. Ceea ce vedem noi este stocul rămas disponibil. Facem, la repetiție, cu calcul simplu, împărțind numărul registrelor matricole din rafturi la numărul școlilor din raion. Înseamnă că pe cel puțin 3 ani de zile de acum înainte nu va mai fi nevoie de noi registre matricole. Un an sau doi școlile din Dej vor avea asigurate și condici de prezență, și jurnale de clasă, și cataloage, și altele. Asta nu-i însă o treabă de bun așopodar. După cum se știe documentele școlare se strîngesc anual în exact numărul de exemplare comandat în unele cazuri, în aceste documente intervin mici modificări, se simplifică rubricările. Ce ne facem atunci cu acest stoc supranormativ? Demandată constatăm că s-au imobilizat fonduri importante care, în mod obișnuit, trebuiau să fie destinate înzestrării școlilor cu mai mult material didactic. Asta nu este deci prevedere, ci risipă. Fiecare ban trebuie bine și eficient investit. Toate trebuie făcute cu chibzuială.

Scurtul nostru raid prin cîteva magazine cu material didactic atrage atenția asupra necesității unei mai bune și mai atente distribuiri a materialului didactic. Dotarea școlilor cu material didactic nou și în cantități suficiente, utilizarea laboratoarelor se impune ca o problemă majoră a procesului instructiv-educativ. Cu atît mai mult ea trebuie făcută judicious, în așa fel ca materialul didactic să ajungă la timp și în bune condiții în școli.

MIRCEA IONEL

